

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobkyně: **X.**, narozená dne X.
bytem X.

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 12. 2020 č.j. OAM-26/LE-LE21-K09-PD2-R2-2014

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 10. 12. 2020 č.j. OAM-26/LE-LE21-K09-PD2-R2-2014 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou včas u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 12. 2020 č.j. OAM-26/LE-LE21-K09-PD2-R2-2014, jímž bylo o žádosti žalobkyně podané dne 8. 8. 2018 rozhodnuto tak, že podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) se doplňková ochrana neprodlužuje.

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně poukázala na to, že žalovaný v rozporu s ust. § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu, a porušil též ust. § 53a odst. 4 zákona o azylu, neboť žalobkyně splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany, a dále porušil ust. § 14a zákona o azylu, neboť v případě návratu žalobkyni hrozí nebezpečí vážné újmy.
3. Konkrétně namítala, že žalovaný nerespektoval povinnost uloženou rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2020 č.j. 1 Az 24/2019, aby se zabýval situací osamělých rozvedených žen, které se navracejí do Iráku. Žalovaný tak neučinil s odůvodněním, že synovi žalobkyně taktéž nebyla doplňková ochrana prodloužena, může proto žalobkyni doprovázet, a tato se do postavení osamělé ženy nedostane. Žalobkyně však v žalobě namítala, že syn je již samostatný, do Iráku se nehodlá vracet, pokusí se získat jiné pobytové oprávnění. Během pohovoru též jasně sdělil, že žalobkyni do vlasti doprovázet nebude, což však žalovaný ve svých úvahách opominul. Žalobkyně tvrdila, že v Iráku nemá žádné ekonomické ani sociální zázemí, je X. rozvedená, bez mužského doprovodu, všechny X. její děti žijí v Evropě, nezahaluje se, líčí se, žila delší dobu v Evropě a ve vlasti provozovala X., nezahalovala se ona, ani její zákaznice, bylo jí vyhrožováno a jednou jí někdo před dveře X. umístil výbušninu, z těchto důvodů by ve vlasti čelila zvýšenému riziku vážné újmy a je třeba jí doplňkovou ochranu prodloužit. V Iráku čelí svobodné ženy násilí a diskriminaci i sexuálním útokům, osamělé ženy jsou zvláště náchylné k zneužívání, vykořisťování a obchodování s lidmi; počet útoků na ženy vzrůstá. Žalovaný se však situací osamělých žen v Iráku nezabýval, vyhledal pouze jednu zprávu, ale nevzal ji v potaz, rozhodnutí je v této části nepřezkoumatelné.
4. Žalobkyně též argumentovala tím, že při rozhodování o prodloužení doplňkové ochrany hrají zásadní roli původní důvody pro její udělení, bezpečnostní situace v Iráku se přitom nezměnila tak podstatně a v těch aspektech relevantních pro její osobu, aby bylo v případě návratu vyloučeno skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Měla za to, že důvody, pro které jí byla udělena doplňková ochrana, nadále trvají, od roku 2016 není změna v zemi natolik významná a dlouhodobá, že by žalobkyně již vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy nebyla. Nesouhlasila s tím, že by u ní nebyla dána též dostatečná míra individualizace, žalobkyně je ohrožena právě s ohledem na svou osobní situaci (osamělá rozvedená žena, v Iráku již byla terčem útoku), další faktor představují její zdravotní potíže (má problémy se štítnou žlázou, nedávno prodělala gynekologickou operaci), v Iráku není dobrá zdravotní péče a s ohledem na pandemii Covidu-19 se situace může měnit každým dnem, zdravotnickým zařízením chybí materiál i personál a pro nejméně 40 % vnitřních přesídlenců nejsou zdravotnické služby k dispozici.
5. K možnosti vnitřního přesídlení do iráckého Kurdistanu žalobkyně uvedla, že by pro ni vnitřní přesídlení nepřipadalo v úvahu, neboť ostatní irácké provincie nejsou bezpečnější, přitom žalobkyně je Mandejskou Kurdkou (k čemuž se však žalovaný nevyjádřil), není Kurdkou z Kurdistanu, kde by se naopak nedomluvila kurdštinou, k návratu do Kurdistanu by navíc potřebovala, aby se za ni někdo místní zaručil, nikoho tam však

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

nezná. K tomu se však žalovaný rovněž nevyjádřil. Realizovatelnosti vnitřního přesídlení v praxi se tak žalovaný nevěnoval.

6. S odkazem na zprávy o zemi původu žalobkyně tvrdila, že bezpečnostní situace v zemi včetně X. je stále velmi špatná a nestabilní, i po oficiálním ukončení konfliktu s tzv. Islámským státem (dále jen „IS“) v některých oblastech země probíhají boje, dochází k teroristickým útokům a pokračuje napětí mezi centrální vládou a iráckým Kurdistanem, začátkem roku 2019 došlo k opětovnému nárůstu útoků IS, v oblastech, jež dříve byly pod nadvládou IS, jsou stále přítomni bojovníci IS, v X. navíc v říjnu 2019 započaly masivní protesty proti vládě a za zlepšení životních podmínek, na celém území Iráku existuje velmi vysoké riziko teroristického útoku, stoupnutí na minu či únosu. K tomu dále uvedla, že zdroje lidskoprávních organizací zmiňované v napadeném rozhodnutí žalovaný relevantně nevyhodnotil, neboť z nich jasně vyplývá, že se situace v Iráku oproti roku udělení (2016), resp. prodloužení (2018) doplňkové ochrany nezměnila natolik, aby bylo možné vyloučit skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu; situace v zemi je nestabilní i v důsledku pandemie Covidu-19, útoky v červnu 2020 byly páčány převážně vůči ženám. V Iráku a též konkrétněji v X. docházelo k incidentům denně, pro žalobkyni neexistuje žádná reálná varianta přesídlení do jiné bezpečnější části země.
7. Navrhla, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla žalovanému vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný se k žalobě vyjádřil, když po rekapitulaci dosavadního průběhu řízení a žalobních námitek vyslovil s žalobou nesouhlas. Napadené rozhodnutí shledal zákonným, žalobkyni byla udělena a následně prodloužena doplňková ochrana dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, neboť v Iráku po parlamentních volbách v březnu 2010 panovala vyhrocená situace a zemi opětovně zachvátily boje s příslušníky IS. Nyní na základě shromážděných informací došel k jednoznačnému závěru, že žalobkyni již skutečné nebezpečí vážné újmy nehrozí, ozbrojený konflikt ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu již v zemi neprobíhá. Ohledně umístění výbušniny před dveřmi X. šlo s největší pravděpodobností o kriminální jednání v roce 2014, kdy byly irácké bezpečnostní síly oslabeny, přesto proti tomuto útoku i tehdy účinně zasáhla policie a výbušninu zneškodnila, stát poskytl efektivní ochranu. Nyní žalovaný vyhodnotil, že žalobkyně se může vrátit do provincie X., která je plně pod kontrolou iráckých úřadů a bezpečnostních složek, v současnosti jí již nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. S žalobními námitkami vyslovil nesouhlas i v konkrétnější rovině, zdravotní potíže žalobkyně nejsou závažné a není ohrožen její přístup k zdravotní péči ve vlasti, postavení žen ve společnosti je dostatečně odůvodněno v napadeném rozhodnutí a syn, jemuž rovněž nebyla doplňková ochrana prodloužena, může svou matku (žalobkyni) doprovázet a žalobkyně se tak v postavení osamělé ženy neocitne. Měl za to, že chronické zdravotní potíže žalobkyně jsou přiměřené jejímu věku, její stav je stabilizovaný, léčí se jen ambulantně a léčba není náročná ani nedostupná v Iráku, přes zdravotní potíže byla žalobkyně práce schopná a plně soběstačná, její zdravotní obtíže ji v každodenním životě nijak neomezují. Konstatoval, že použité informace jsou dostatečně aktuální a skýtají dostatečnou oporu pro závěr, že žalobkyni již vážná újma ve vlasti nehrozí, napadené rozhodnutí se řádně zabývá osobním i pracovním životem žalobkyně. Poukázal na to, že

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

zákon o azylu nebyl konstruován jako nástroj obecné legalizace pobytu, chce-li žalobkyně v České republice legální pobyt, musí využít institutů obecného cizineckého práva. Uzavřel, že při vydání napadeného rozhodnutí postupoval v souladu se zákonem, žádné ustanovení právních předpisů neporušil, žalobkyně nebyla nikterak zkrácena na právech, a proto navrhl zamítnutí žaloby.

IV. Obsah správního spisu

9. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobkyně podala dne 7. 2. 2014 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Rozhodnutím žalovaného ze dne 8. 10. 2014 č.j. OAM-26/LE-LE21-LE05-2014 byla žalobkyni udělena doplňková ochrana podle ust. § 14a zákona o azylu na dobu 24 měsíců ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění žalovaný neshledal, že by žalobkyni v případě návratu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, a to mimo jiné proto, že žalobkyně mohla své problémy s neznámými osobami řešit a proti popsanému jednání se bránit a hledat pomoc u státních orgánů, což také v jednom případě učinila a hrozící nebezpečí bylo odstraněno, taktéž prodala svou provozovnu, takže už jí nehrozí nebezpečí v souvislosti s danou činností, neopodstatněný je i její strach před bývalým manželem; žalovaný tudíž neshledal, že by jí tvrzené potíže mohly být relevantní z hlediska ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Doplňkovou ochranu žalobkyni udělil podle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, shledal, že v případě návratu nelze vyloučit vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního a vnitřního ozbrojeného konfliktu, ze shromážděných informací zjistil, že v Iráku se po parlamentních volbách v březnu 2010 vyhroutil situace natolik, že opět vzrostl počet násilných projevů i obětí teroristických útoků, velkou část země, byť ne přímo X., odkud žalobkyně pochází, zachvátily boje s bojovníky IS, přitom dosud nelze zodpovědět otázky, zda a kdy se konflikt podaří ukončit a zda předtím zasáhne i další části země. Dospěl k závěru, že v zemi původu žalobkyně probíhá ozbrojený konflikt, jehož důsledky mohou pro žalobkyni představovat vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Rovněž UNCHR nedoporučuje nenavracet nedobrovolně občany Iráku do vlasti, především osoby ze X.
10. Dne 26. 7. 2016 žalobkyně požádala o prodloužení doplňkové ochrany s tím, že žádá ze stejných důvodů, z jakých jí byla doplňková ochrana již dříve udělena, jelikož důvody stále trvají. Rozhodnutím žalovaného ze dne 22. 8. 2016 č.j. OAM-26/LE-LE21-K03-PD1-2014 byla žalobkyni prodloužena doplňková ochrana podle ust. § 53a odst. 4 zákona o azylu o dobu 24 měsíců. Doplňkovou ochranu žalobkyni prodloužil s odůvodněním, že po posouzení informací o situaci v zemi původu nedospěl k závěru, že by v Iráku došlo k podstatné změně situace s ohledem na potíže žalobkyně. Konstatoval, že důvody, pro něž byla žalobkyni udělena doplňková ochrana, trvají i nadále a u žalobkyně nenastaly ani okolnosti odůvodňující její odnětí.
11. Dne 8. 8. 2018 žalobkyně požádala o prodloužení doplňkové ochrany s odůvodněním, že v Iráku má problémy a je ohrožena, nemůže se vrátit do země původu, dokud tam není bezpečno. Rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 4. 2019 č.j. OAM-26/LE-LE21-K09-PD2-2014 nebyla žalobkyni prodloužena doplňková ochrana podle ust. § 53a odst. 4 zákona o azylu. V odůvodnění daného rozhodnutí žalovaný po porovnání nově shromážděných informací se skutečnostmi sdělenými žalobkyní uvedl, že v zemi jejího

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

původu došlo ve vztahu k jí prezentovaným potížím k takovým zásadním a trvalým změnám situace, že udělené doplňkové ochrany již není zapotřebí. Na základě shromážděných podkladů připustil, že situace v Iráku není zcela stabilizovaná, v zemi dříve probíhal vleklý vnitřní ozbrojený konflikt, na druhou stranu byla vyhlášena definitivní porážka IS, která je dle dostupných informací trvalá, od roku 2015 klesá počet ozbrojených útoků (i na civilisty), do země se vrací stále větší procento osob, jež dříve před válkou uprchly, v prosinci 2018 se do země vrátily cca 4 miliony Iráčanů, bezpečnostní situace se zlepšila a irácké bezpečnostní síly dokáží stále více chránit obyvatele. Podotkl, že se země již nenachází v situaci ozbrojeného konfliktu a žalobkyně není ohrožena ani nerozlišujícím násilím, konflikt v X. již neprobíhá. Připustil existenci některých nahodilých incidentů v omezené míře coby důsledek teroristických aktivit. Ohledně tvrzení o obavách ze soukromých osob odkázal žalobkyni na vnitrostátní ochranu, která jí ostatně byla již v minulosti poskytnuta. Stran trvání dosavadních důvodů pro přiznání doplňkové ochrany uzavřel, že provincii X. plně kontrolují centrální úřady, žalobkyně je plně způsobilá, praceschopná, v produktivním věku, neodkázána na specializovanou či ve vlasti nedostupnou péči, ve vlasti má též určité zázemí v podobě X., není zranitelnou osobou; irácké úřady též podnikají kroky k zajištění potřeb navracejících se neúspěšných žadatelů o azyl ze zahraničí i vnitřních přesídlenců, v zemi též fungují nevládní organizace, krom toho žalobkyně svou adaptací na život v České republice, tj. v do té doby neznámém prostředí, prokázala svou flexibilitu, může se proto reálně vrátit do provincie X. Žalobkyni následně odkázal na instituty obecného cizineckého práva. K nově uváděným důvodům (potíže se štítnou žlázou a pobyt X. dětí na území České republiky, jimž byla udělena doplňková ochrana) sdělil, že žalobkyně zdravotní potíže nespecifikovala ani nedoložila, lékařský zákrok nepotřebuje, kontrolu v endokrinologické ambulanci absolvuje jen jednou za tři měsíce a může využít zdravotní péče v zemi původu, k naznačeným rodinným vazbám dodal, že samotná jejich existence není důvodem pro udělení doplňkové ochrany, ani v případě jejího odepření však žalobkyně nebude muset vycestovat, naopak bude moci využít institutů obecného cizineckého práva, všechny její děti jsou též plnoleté, svéprávné, praceschopné a soběstačné, na žalobkyni nejsou ekonomicky ani jinak závislé, zletilým dětem majícím iráckou státní příslušnost též nic nebrání, aby do vlasti vycestovaly rovněž; případné vycestování žalobkyně by nepředstavovalo rozpor s mezinárodními závazky České republiky. Uzavřel, že žalobkyně nadále nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany.

12. Proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 4. 2019 podala žalobkyně žalobu k Městskému soudu v Praze, který rozsudkem ze dne 7. 4. 2020 č.j. 1 Az 24/2019 – 33 rozhodnutí žalovaného ze 1. 4. 2019 zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. V rozsudku ohledně bezpečnostní situace v zemi ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu souhlasil s žalovaným, že situaci v Iráku již nelze označit jako totální konflikt, v prosinci 2017 byla ohlášena definitivní porážka IS, schopnost IS provádět teroristické útoky je po jeho porážce omezena. Odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2019 č.j. 1 Azs 389/2018 – 38 a ze dne 6. 6. 2019 č.j. 1 Azs 46/2019 – 59, podle nichž již v Iráku neprobíhá ozbrojený konflikt ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, uvedený závěr pak vyplývá i z podkladů shromážděných ve správním spisu, dle nich nelze situaci v zemi považovat za totální konflikt, a to i přes ne zcela stabilní poměry a páčání násilí i na civilistech. Shledal, že stran bezpečnostní situace v Iráku si žalovaný obstaral dostatek podkladů, zprávy o zemi původu, na něž odkazuje žalobkyně, byly publikovány

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

až po vydání správního rozhodnutí, avšak ani ty neuvádějí, že by v zemi probíhal ozbrojený konflikt, žalobkyni nesvědčí ani dostatečná míra individualizace; bezpečnostní situace v Iráku se zásadně zlepšila a stabilizovala, prodloužení doplňkové ochrany dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu tudíž již není zapotřebí. Ohledně možné hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy z jiného důvodu (k tomu viz rozsudek NSS ze dne 24. 7. 2013 č.j. 6 Azs 15/2013-35) však shledal, že žalovaný nezohlednil postavení žalobkyně coby rozvedené ženy, jež by se sama měla vrátit do země, jež se vzpamatovává z válečného konfliktu, ač dle zpráv o zemi původu jsou ženy i děti vystaveny zvýšenému riziku násilí, jsou ohroženou skupinou. Soud shledal, že k situaci osamocených žen vracějících se do Iráku si žalovaný nezjistil dostatečné informace o zemi původu, přitom nelze vyloučit, že v důsledku postavení rozvedené ženy navracející se do země poznamenané konfliktem, aniž by měla rodinné či ekonomické zázemí, by se žalobkyně mohla ocitnout v situaci dosahující nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Poukázal na to, že dle zpráv sice irácká vláda podniká kroky k zajištění základních potřeb navracejících se osob, avšak žalovaný nezjišťoval bližší informace, zda se stejného zacházení dostává též rozvedeným/neprovdaným ženám. Vyslovil závazný právní názor, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ svého rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění, žalovaný si v novém řízení obstará zprávy o zemi původu týkající se žen navracejících se do Iráku, zejm. těch, které jsou bez mužského doprovodu a nemají v zemi významné rodinné ani ekonomické zázemí, na základě shromážděných podkladů pak žalovaný vyhodnotí, zda žalobkyni v případě návratu do vlasti hrozí vážná újma dle ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, pro niž by bylo nutno doplňkovou ochranu prodloužit.

13. Dne 14. 10. 2020 byl s žalobkyní proveden pohovor k žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Téhož dne byl proveden pohovor též se synem žalobkyně, nar. X., k jeho žádosti o prodloužení doplňkové ochrany, kde mj. sdělil, že i kdyby mu nebyla prodloužena doplňková ochrana, matku by do Iráku nedoprovázel, do Iráku by se nevrátil, odjel by někam jinam.
14. Napadeným rozhodnutím vydaným dne 10. 12. 2020 nebyla žalobkyni prodloužena doplňková ochrana podle ust. § 53a odst. 4 zákona o azylu. Žalovaný po porovnání nově shromážděných informací se skutečnostmi sdělenými žalobkyní v průběhu řízení uvedl, že v zemi jejího původu došlo ve vztahu k jí prezentovaným potížím k takovým zásadním a trvalým změnám situace, že udělené doplňkové ochrany již není zapotřebí. Na základě shromážděných podkladů, kdy se aktuální situaci v zemi původu velmi podrobně zabýval, připustil, že situace v Iráku není zcela stabilizovaná, v zemi dříve probíhal vleklý vnitřní ozbrojený konflikt, na druhou stranu byla vyhlášena definitivní porážka IS, která je dle dostupných informací trvalá, od roku 2015 klesá počet ozbrojených útoků (i na civilisty), do země se vrací stále větší procento osob, jež dříve před válkou uprchly, téměř 4,5 milionu osob vysídlených od roku 2014 kvůli působení IS se do země vrátilo, bezpečnostní situace se zlepšila a irácké bezpečnostní síly dokáží stále více chránit obyvatele. Podotkl, že se země již nenachází v situaci ozbrojeného konfliktu a žalobkyně by nebyla ohrožena ani nerozlišujícím násilím, konflikt v X. již neprobíhá; za vnitrostátní ozbrojený konflikt nelze označit ani protivládní demonstrace, k nimž dochází v Iráku od roku 2019. Připustil existenci některých nahodilých incidentů v omezené míře coby důsledek teroristických aktivit, avšak jejich počet vykazoval klesající tendenci a nejednalo se o celoplošné a

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

nerozlišující násilí. Odkázal na výše uvedený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2020 č.j. 1 Az 24/2019 – 33, dle něž nejsou s ohledem na zlepšení bezpečnostní situace již důvodné obavy z vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Dále se zabýval tím, zda by mohla být žalobkyni prodloužena doplňková ochrana z jiného důvodu, a to na základě jejích sdělení v žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Ohledně tvrzení o obavách ze soukromých osob uvedl, že tyto skutečnosti posoudil již v rámci rozhodnutí ze dne 8. 10. 2014, odkázal žalobkyni na vnitrostátní ochranu, která jí ostatně byla již v minulosti poskytnuta a ve státě původu je dostupná. Stran nepříznivého zdravotního stavu uvedl, že žalobkyně není v přímém a bezprostředním ohrožení života, chronické zdravotní potíže jsou přiměřené jejímu věku, její stav je stabilizovaný, potíže se štítnou žlázou kompenzují léky, léčí se jen ambulantně a její zdravotní stav nevyžaduje lékařský zákrok ani náročnou léčbu, jež by byla ve vlasti nedostupná, v pracovním procesu ani každodenním životě není svými potížemi nikterak omezována; přístup ke zdravotní péči mají v Iráku zajištěni i navrátilci, případný nižší standard zdravotní péče není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. K možnému návratu do vlasti žalobkyně konstatoval, že provincii X. plně kontrolují centrální úřady a bezpečnostní složky, žalobkyně je plně způsobilá, praceschopná, v produktivním věku, neodkázána na specializovanou či ve vlasti nedostupnou péči, ve vlasti má též určité zázemí v podobě X., není zranitelnou osobou. K situaci svobodných či neprovdaných žen v Iráku si opatřil zprávu Rakouského centra pro výzkum a dokumentaci o zemích původu a azylu (ACCORD) – Situace osamělých žen, především západního smýšlení po návratu ze západních zemí a podání žádosti o azyl, ze dne 22. 2. 2019 (dále jen „zpráva ACCORD ze dne 22. 2. 2019“); ze které sice zjistil, že ženy navracející se do Iráku bez mužského doprovodu mohou být stigmatizovány v důsledku narůstající konzervativnosti společnosti, mohou být vnímány negativně, setkávat se s ekonomickou diskriminací či obtěžováním, a tím se ocitnout v postavení zranitelných jedinců, avšak ve vztahu k žalobkyni k tomu nepřihlédl, neboť ani synovi žalobkyně, který s ní žije ve společné domácnosti, nebyla doplňková ochrana prodloužena, může tudíž žalobkyni (matku) do vlasti doprovázet, žalobkyně se tak do situace osamělé ženy nedostane. Poukázal na to, že syn ostatně v řízení o prodloužení své doplňkové ochrany vypověděl, že v Iráku zcela běžně u rozvedených či ovdovělých žen přebírá roli „opatrovníka“ jejich syn a jde přímo o povinnost; žalovaný uvedl, že synovi nic nebrání vrátit se do vlasti spolu s matkou a ujmout se role opatrovníka. Dospěl k závěru, že občanům Iráku, kteří se vrátili do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí či jako neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu, plošná diskriminace nehrozí, existuje systém sociální pomoci, navracejícím se osobám stačí irácký průkaz totožnosti k tomu, aby jim byl zpřístupněn irácký sociální systém, v zemi též fungují nevládní organizace. Nad rámec toho konstatoval, že žalobkyně svou adaptací na život v České republice, tj. v do té doby neznámém prostředí, prokázala svou flexibilitu a adaptabilitu, může se proto reálně vrátit do provincie X. Žalobkyni následně odkázal na instituty obecného cizineckého práva, mezinárodní ochrana je pouze dočasná. Uzavřel, že žalobkyně nadále nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany, proto jí dle ust. § 53a odst. 4 zákona o azylu doplňkovou ochranu neprodloužil.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

15. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu ustanovení § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany tzv. procedurální směrnice, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
16. Soud ve věci rozhodl bez jednání, protože postupoval dle ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) a b) s.ř.s.
17. Nejprve se soud k žalobní námitce zabýval tím, zda žalovaný respektoval závazný právní názor vyslovený rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2020 č.j. 1 Az 24/2019 – 33, podle nějž si žalovaný měl v novém řízení obstarat zprávy o zemi původu týkající se žen navracejících se do vlasti, zejm. těch, jež jsou bez mužského doprovodu a nemají v zemi významné rodinné ani ekonomické zázemí; na základě shromážděných podkladů měl pak vyhodnotit, zda žalobkyni v případě návratu do vlasti hrozí vážná újma dle ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, pro niž by bylo nutno doplňkovou ochranu prodloužit. Soud dospěl k závěru, že žalovaný závazný právní názor soudu nerespektoval.
18. Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že synovi žalobkyně nic nebrání, aby se s matkou vrátil do vlasti, argumentoval tím, že syn žalobkyně dokonce označil převzetí opatrovnictví rozvedených či ovdovělých matek syny za běžné a sdělil, že se jedná přímo o synovu povinnost. Soud však zjistil, že během pohovoru vedeného dne 14. 10. 2020 v řízení o prodloužení doplňkové ochrany syna žalobkyně (zachyceného v protokolu obsaženém ve správním spisu) syn uvedl, že by v případě neprodloužení jeho doplňkové ochrany svou matku do Iráku coby „mužský“ doprovod nedoprovázel, do vlasti by se ani v takovém případě nevrátil, jel by někam jinam, je tu spokojený a má zde práci; na následný dotaz žalovaného, zda je v Iráku obecně možné, aby syn doprovázel matku např. na úřadech a před státními orgány, syn odpověděl, že jinak to možné je, syn má dokonce povinnost, je-li matka sama. Žalovaný se následně již dále nedoptával. Z podkladů obsažených ve správním spisu je tedy zcela zjevné, že syn se s žalobkyní do vlasti vracet nechce, nemá to v úmyslu, ani kdyby mu v České republice doplňková ochrana prodloužena nebyla. Tedy, jakkoliv je sice obecně možné, aby syn doprovázel osamělou matku do Iráku, v individuálním případě je na základě výpovědi samotného syna žalobkyně tato možnost prakticky vyloučena. Žalovaný výpověď syna o tom, že nemá v úmyslu vrátit se do Iráku, zcela opominul. Žalovaný automaticky spojil neprodloužení doplňkové ochrany synovi žalobkyně s jeho návratem do Iráku, takový závěr však učinit nelze, neboť jeho tvrzení je s tím v přímém rozporu. Pokud tedy nelze vycházet z toho, že syn by žalobkyni v případě jejího návratu do Iráku doprovázel, odpovídal by status žalobkyně po jejím návratu do vlasti postavení osamělé ženy bez doprovodu. Hodnocení žalovaného, dle nějž bude žalobkyni její syn doprovázet do vlasti, je v rozporu se správním spisem ve smyslu ustanovení § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.
19. Za situace, kdy nelze předpokládat, že se s žalobkyní vrátí do vlasti její syn, žalovaný pochybil, pokud se nezabýval postavením osamělých rozvedených žen v Iráku, jak mu bylo uloženo zdejším soudem, a to minimálně na základě jím opatřené zprávy

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

ACCORD ze dne 22. 2. 2019. V návaznosti na předchozí vadu (viz bod 18 výše) tudíž žalovaný zatížil napadené rozhodnutí též vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů (§ 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s.).

20. Nad rámec výše uvedeného soud též pro úplnost uvádí, že ani zpráva ACCORD ze dne 22. 2. 2019 by obavy z nebezpečí vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu nevyvracela. Zpráva mj. tvrdí, že ženy bez ochrany své rodiny se v Iráku nachází v situaci extrémní zranitelnosti a možného ohrožení, neexistují domy pro ženy v tísni, na osamělé ženy se hledí s despektem a jsou vystaveny riziku fyzického násilí, zamítnutí žadatelé o azyl bez zázemí mají při návratu do Iráku potíže, zvláště když se jedná o osamělé ženy, ženy potřebují k získání pasu a osobních dokladů souhlas mužského poručníka, bez dokladů ovšem nemají přístup k práci, vzdělání a mnoha sociálním službám, roku 2018 byla zavražděna řada mediálně známých žen působících v oboru X., svoboda pohybu žen není respektována.
21. Následně se soud ke druhé a čtvrté žalobní námitce věnoval bezpečnostní situaci v Iráku a otázce, zda došlo k významné změně poměrů oproti době udělení resp. posledního prodloužení doplňkové ochrany.
22. V rozsudku ze dne 7. 4. 2020 č.j. 1 Az 24/2019 – 33 Městský soud v Praze potvrdil stanovisko žalovaného zaujaté v rozhodnutí ze dne 1. 4. 2019 a vyslovil názor, že na základě shromážděných podkladů je zjevná podstatná změna poměrů v Iráku a v současnosti již u žalobkyně neexistují důvody pro udělení doplňkové ochrany dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.
23. Vysloví-li závazný právní názor Nejvyšší správní soud, je jím sám vázán v řízení o opětovné kasační stížnosti, což se odůvodňuje tím, že přípustnost opětovné kasační stížnosti se omezuje na důvody, jež Nejvyšší správní soud v konkrétní věci dosud nevyřešil (§ 104 odst. 3 písm. a) s.ř.s.); vázanost právním názorem lze však prolomit mj. v případě, dojde-li ke změně skutkových zjištění, právních poměrů či podstatné změně judikatury (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008 č.j. 9 Afs 59/2007 – 56, publ. pod č. 1723/2008 Sb. NSS). Rozhodne-li zrušujícím rozsudkem krajský (městský) soud, lze proti novému rozhodnutí správního orgánu podat žalobu v plném rozsahu, omezení obdobné ust. § 104 odst. 3 písm. a) s.ř.s. se nikterak neuplatní, přesto je z hlediska právní jistoty žádoucí, aby i v rozsudku o nové žalobě krajský soud zaujal obdobné stanovisko nebo minimálně jeho změnu přesvědčivě odůvodnil relevantními okolnostmi. Jednou z uvedených okolností může být např. výše zmíněná změna judikatury navázaná na skutková zjištění. Pokud by tedy zdejší soud v nynějším řízení došel k závěru o podstatné změně judikatury Nejvyššího správního soudu stran irácké bezpečnostní situace a shledal by její podložení podklady shromážděnými žalovaným, otevřel by tím prostor pro případnou revizi názoru vysloveného v rozsudku ze dne 7. 4. 2020 č.j. 1 Az 24/2019 – 33, dle kterého již u žalobkyně nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.
24. V rozsudku ze dne 7. 4. 2020 č.j. 1 Az 24/2019 – 33 odkázal Městský soud v Praze ohledně pominutí důvodů dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu též na dvě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, tj. rozsudek ze dne 16. 5. 2019 č.j. 1 Azs 389/2018 – 38 a usnesení ze dne 6. 6. 2019 č.j. 1 Azs 46/2019 – 59. V nich Nejvyšší správní soud konstatoval, že v Iráku v době ke dni vydání rozsudku po porážce IS neprobíhá

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

mezinárodní nebo vnitřní ozbrojený konflikt, situace v zemi sice není zcela stabilizovaná a stále dochází k páčání útoků i na civilistech, nejedná se však o tzv. totální konflikt, stěžovatelé pak své poměry ohledně obav před konfliktem nedostatečně individualizovali.

25. Judikatura Nejvyššího správního soudu ohledně bezpečnostní situace v Iráku od té doby ovšem prodělala podstatný vývoj. Stejný senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 20. 9. 2021 č.j. 1 Azs 202/2021 – 33 konstatoval, že zprávy použité správním orgánem jsou zastaralé, jelikož popisují poměry v Iráku v roce 2018, vytkl správnímu orgánu, že v podkladech nebyly zahrnuty zprávy lidskoprávních organizací, měl za to, že k dispozici byly i zprávy novější, připustil, že v řadě dřívějších rozhodnutí upozornil na postupně se zlepšující bezpečnostní situaci v Iráku v souvislosti s porážkou IS, nejnovější judikatura však již reflektuje opětovné zhoršení bezpečnostní situace v Iráku (zejména ve druhé polovině roku 2019) a zdůrazňuje potřebu vycházet z co nejaktuálnějších zdrojů s ohledem na vysokou dynamiku iráckých poměrů. Rovněž zde NSS shledal, že nebylo dostatečně přihlédnuto k individuálním poměrům žalobkyně, přitom konflikt ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu nemusí být tzv. totální, může jít i o méně závažný konflikt, prokáže-li žadatel o mezinárodní ochranu dostatečnou míru individualizace. V usnesení ze dne 7. 4. 2022 č.j. 9 Azs 232/2021 – 33 Nejvyšší správní soud uvedl, že zprávy obsažené ve správním spisu sice potvrzují porážku IS v roce 2017, avšak rozhodně v nich nejsou obsaženy informace o tak zásadních a trvalých změnách situace, že doplňkové ochrany již není zapotřebí, následně vyjmenoval shromážděné zprávy o zemi původu (pozn. - značná část těchto zpráv je totožná s podstatnými zprávami obsaženými ve správním spisu v nyní projednávané věci) a popsal bezpečnostní potíže v Iráku, shledal, že věc bylo třeba posoudit s ohledem na individuální poměry, dále s vědomím nejnovější judikatury zdůraznil, že bezpečnostní situace v Iráku je opětovně zhoršena a při zjišťování informací o zemi původu je nutno vycházet z co nejaktuálnějších podkladů vzhledem k dynamice irácké situace. Obdobně se Nejvyšší správní soud vyslovil i v rozsudku ze dne 11. 5. 2022 č.j. 10 Azs 510/2021 – 52 (včetně odkazu na zprávy o zemi původu, jež znovu korespondovaly s podklady užitými žalovaným v nyní projednávané věci).
26. Soud zjistil, a to rovněž ve světle uvedené aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu, že shromážděné podklady, z nichž žalovaný vycházel v nyní projednávané věci, konstatují některé skutečnosti svědčící o nových bezpečnostních potížích v Iráku (např. Irák, Informace OAMP ze dne 2. 6. 2020, Bezpečnostní a politická situace v zemi informuje, že roku 2019 výrazně vzrostl počet poprav, roku 2020 byla zaznamenána zvýšená intenzita útoků IS na irácké bezpečnostní složky, v říjnu 2019 v zemi vypukly masové protivládní protesty, jež zažehly politickou krizi a pokračují v květnu 2020, v zemi též stále více dochází ke konfrontaci mezi USA a Íránem).
27. Lze tak uzavřít, že oproti době, kdy Městský soud v Praze vydal rozsudek ze dne 7. 4. 2020 č.j. 1 Az 24/2019 – 33, došlo k výraznému posunu v judikatuře Nejvyššího správního soudu týkající se bezpečnostní situace v Iráku, přičemž nové problematické skutečnosti konstatované Nejvyšším správním soudem jsou obsaženy též ve shromážděných podkladech. Zároveň je třeba konstatovat, že žalovaný před vydáním napadeného rozhodnutí shromáždil aktualizované podklady k situaci v Iráku, které se tak liší od podkladů, ze kterých vycházelo rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 4. 2019. Za tohoto změněného stavu se otevírá prostor pro případnou opodstatněnou revizi dříve vysloveného

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

názoru Městského soudu v Praze na existenci důvodů pro udělení mezinárodní ochrany dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.

28. S tímto vědomím soud přikročil k vypořádání žalobní námitky, podle níž žalobkyni ve vlasti nadále hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, a proto jí měl žalovaný doplňkovou ochranu napadeným rozhodnutím prodloužit.
29. Podle ust. § 53a odst. 4 věty čtvrté zákona o azylu *ministerstvo prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a).*
30. Podle ust. § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu *doplňková ochrana se odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Podle ust. § 17a odst. 2 zákona o azylu při posuzování důvodů uvedených v odstavci 1 ministerstvo přihlédne k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. Dále se přihlédne k tomu, zda osoba požívající doplňkové ochrany uvede závažné okolnosti podložené předchozí vážnou újmu odůvodňující odmítnutí ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo, je-li osobou bez státního občanství, státu svého posledního trvalého bydliště.*
31. Podle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu *doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*
32. Podle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu *za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.*
33. Nejvyšší správní soud k tomu v rozsudku ze dne 23. 7. 2009 č.j. 1 Azs 34/2009-55 uvedl: „...smyslem § 53a zákona o azylu je umožnit správnímu orgánu opakovaně ověřovat naplnění, resp. trvání podmínek doplňkové ochrany, pro něž byla dle § 14a zákona o azylu žadateli o prodloužení doplňkové ochrany udělena, především vzhledem k možným změnám v zemi původu žadatele. Správní orgán je oprávněn vydat negativní rozhodnutí o uvedené žádosti pouze při nenaplnění podmínek stanovených v § 14a citovaného zákona.“ Z toho vyplývá, že základem řízení o prodloužení doplňkové ochrany je posouzení, zda se významně a dlouhodobě změnily okolnosti, pro které byla žadateli udělena doplňková ochrana. Správní orgán nese důkazní břemeno v otázce, zda nadále trvá původní důvod udělení doplňkové ochrany, nebo zda se naopak situace v domovském státě cizince stabilizovala a tato změna je natolik významná a trvalé povahy, že cizinci nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy a odůvodňuje to zamítnutí žádosti o prodloužení doplňkové ochrany (k tomu vizte rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35).

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

34. Podle rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany ze dne 8. 10. 2014 se v Iráku po parlamentních volbách v březnu 2010 vyhrotila situace natolik, že opět vzrostl počet násilných projevů i obětí teroristických útoků, velkou část země, byť ne přímo X., odkud žalobkyně pochází, zachvátily boje s bojovníky IS, přitom dosud nelze zodpovědět otázky, zda a kdy se konflikt podaří ukončit a zda předtím zasáhne i další části země, žalovanému tak bylo známo, že v zemi původu žalobkyně probíhá ozbrojený konflikt, jehož důsledky mohou pro žalobkyni představovat vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Podle rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany ze dne 22. 8. 2016 uvedené důvody trvaly i nadále.
35. Má-li žalovaný prodloužení doplňkové ochrany odepřít, musí prokázat zásadní změnu okolností v těch aspektech, jež dříve považoval za klíčové.
36. V napadeném rozhodnutí odůvodnil žalovaný zlepšení bezpečnostní situace tím, že i když situace v Iráku není zcela stabilizovaná, byla vyhlášena definitivní porážka IS, která je dle dostupných informací trvalá, od roku 2015 klesá počet ozbrojených útoků (i na civilisty), do země se vrací stále větší procento osob, jež dříve před válkou uprchly, téměř 4,5 milionu osob vysídlených od roku 2014 kvůli působení IS se do země vrátilo, bezpečnostní situace se zlepšila a irácké bezpečnostní síly dokáží stále více chránit obyvatele, země se již nenachází v situaci ozbrojeného konfliktu a žalobkyně není ohrožena ani nerozlišujícím násilím, konflikt v X. již neprobíhá, za vnitrostátní ozbrojený konflikt nelze označit ani protivládní demonstrace, k nimž dochází v Iráku od roku 2019. Konstatoval, že i když v omezené míře dochází k některým nahodilým incidentům coby důsledku teroristických aktivit, vykazoval jejich počet klesající tendenci.
37. Soud se však, a to rovněž ve smyslu shora uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu, zabýval tím, jaké skutečnosti ohledně bezpečnostní situaci v Iráku vyplývají ze shromážděných podkladů. Přitom zjistil následující.
38. Podle dokumentu Irák, Informace OAMP, Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 2. 6. 2020 civilní úřady nekontrolovaly zcela efektivně všechny bezpečnostní složky, IS přes svou porážku nadále podnikal ojedinělé útoky malého rozsahu proti bezpečnostním složkám, provládním milicím i civilistům, bojovníci IS jsou nadále hrozbou, v roce 2020 byla zaznamenána zvýšená intenzita útoků IS na irácké bezpečnostní síly (mj. v okolí X.), počátkem října 2019 v zemi vypukly masové protivládní protesty, jež trvaly i v květnu 2020, v zemi stále častěji dochází ke konfrontaci mezi USA a Íránem, v lednu 2020 byl při americkém útoku nedaleko X. zabit vlivný iránský generál.
39. Podle dokumentu Irák, Informace OAMP, Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 18. 3. 2019 byla v prosinci 2017 vyhlášena definitivní porážka IS, přesto si IS udržoval dostatečnou operativní sílu k provedení několika rozsáhlých bombových útoků v iráckých městech mimo hlavní zóny konfliktu, irácké bezpečnostní síly nadále zasahují proti zbytkům bojovníků IS v oblastech čtyř guvernérátů, zbytky bojovníků IS se soustředí v některých oblastech, v Iráku má IS ještě asi 17 000 bojovníků, kteří sice plně neovládají žádné území, ale mají v zemi tajnou síť a soustředí se na lokální operace, po změně taktiky provádí bombové útoky, vraždy a únosy, pokouší se o obnovu své sítě a organizují buňky na provinční úrovni, v zemi přetrvávala hrozba terorismu, vnitřním přesídlencům bránily v návratu mj. zbytky konfliktů a nedostatek odminování, vnitřní vysídlenci se setkávají s marginalizací a neschopností zajistit ochranu jejich práv, jejich

potíže souvisí i s nedostatečným fungováním státu v období po konfliktu, mezi nejvíce ohrožené skupiny vnitřních přesídlenců patřily též ženy.

40. Podle informace Irák, Ministerstvo zahraničních věcí USA, Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2019 ze dne 11. 3. 2020 působily některé ozbrojené skupiny mimo kontrolu vlády, některé ozbrojené útvary spolupracovaly v praxi též s Íránem a Islámskými revolučními gardami, civilní orgány neměly některé části bezpečnostních sil pod účinnou kontrolou, od října 2019 probíhaly v zemi (mj. v X.) rozsáhlé protesty, civilní orgány rychle ztratily kontrolu nad situací, demonstrace se snažily potlačit bezpečnostní a ozbrojené skupiny užívající též ostrou střelbu, ke dni 17. 12. 2019 bylo zabito více než 479 civilistů a minimálně 20 000 jich bylo zraněno, IS se nadále dopouštěl ukrutností včetně zabíjení sebevraždnými bombovými útoky a improvizovanými výbušnými zařízeními; během demonstrací docházelo k svévolnému zabíjení i neozbrojených demonstrantů nepředstavujících bezprostřední hrozbu miličními oddíly podporovanými Íránem, při některých konkrétních incidentech byly zastřeleny i desítky demonstrantů, v některých případech se při střelbě ze strany milic irácké bezpečnostní složky stáhly, v zemi docházelo k přerušovaným útokům IS a jeho přidružených buněk, v odlehlých oblastech probíhaly sporadické boje mezi iráckými ozbrojenými silami a baštami IS, miliční oddíly nebyly pod kontrolou vlády, docházelo k násilí páchanému z náboženských, etnických a finančních důvodů, miliční skupiny spolupracující s Íránem se v celé zemi dopouštěly zabítí, únosů a vydírání, po celé zemi též docházelo k zabitím ze strany neidentifikovaných ozbrojenců a politicky motivovanému násilí, ve smíšených guvernorátech pokračovaly etnické a náboženské boje, v několika vybraných guvernorátech proběhlo v prvních šesti měsících roku 2019 139 útoků IS a zabito bylo 274 lidí, většina mrtvých byli civilisté, v zemi dochází k únosům osob a mnoho pohřešovaných se údajně nachází v tajných věznicích milic podporovaných Íránem, během roku 2018 bylo v Iráku zabito více než 900 a zraněno téměř 1 700 civilistů, v prvních 10 měsících roku 2019 mělo úmrtí civilistů narůst o 36 % oproti předchozímu roku, IS byl stále aktivní, zbývající bojovníci operovali ze spících buněk, v některých guvernorátech (mj. X.) IS běžně zabíjel a unášel civilisty, za pomoci výbušnin prováděl teroristické útoky, IS podnikal i útoky proti civilní infrastruktuře; v době vystupňování intenzity demonstrací v říjnu 2019 státní orgány bez výjimky selhávaly a neposkytovaly demonstrantům ochranu před násilím; některé útvary milic perzekuovaly civilisty fyzickým násilím, únosy, ničením majetku a zabíjením.
41. Podle zprávy Irák, Rakouské centrum pro výzkum a dokumentaci o zemích původu a azylu (ACCORD), Šiitské milice v Iráku z dubna 2020 jsou miliční jednotky oficiálně podřízeny předsedovi irácké vlády, mnohé z nich v praxi podléhají vedení íránských revolučních gard; milice v některých místech šikanovaly obyvatele a i za použití fyzického násilí zasahovaly do správy měst a běžného života, milice přebíraly úkoly spadající do kompetence irácké armády; v oblasti X. působily milice ve více oblastech a konkurovaly oficiálním bezpečnostním silám, mají členy zaujímající významné politické funkce a jsou odpovědné za některé útoky na obyvatele města, v praxi úřady sdílejí úsek obrany a trestního stíhání s milicemi, státní kontrola není úplná, ze strany milic docházelo k různým střetům s iráckou policií, k trestné činnosti, drancování, únosům a vraždám, v prosinci 2019 byly členy milic v X. zastřeleny desítky demonstrantů; v jiných oblastech Iráku konaly milice bojové akce vůči zbytkům členů IS, ke střetům docházelo i s místním obyvatelstvem a bezpečnostními silami.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

42. Ze zpráv obsažených ve správním spisu, které byly podkladem napadeného rozhodnutí, tak vyplývá, že bezpečnostní situace v Iráku je nadále velmi problematická, ne všechny bezpečnostní složky byly pod kontrolou složek civilních a ne všechny ozbrojené složky byly pod kontrolou státu, některé měly dokonce určitý faktický podíl na moci, v zemi dále působí IS a značně autonomně v zemi působí ozbrojené milice. Z podkladů není zřejmé, že by civilistům nehrozila v Iráku vážná újma, podklady ani nejsou dostatečnou oporou pro závěr, že v zemi již neprobíhá ozbrojený konflikt. Přes deklarovanou porážku podnikal IS stále ozbrojené a teroristické akce, bojovaly s ním jak bezpečnostní složky státu, tak ozbrojené milice, které se mj. dopouštěly závažného jednání vůči civilnímu obyvatelstvu. Pro závěr žalovaného, že došlo k podstatné a trvalé změně skutečností, pro něž byla žalobkyni doplňková ochrana udělena a posléze prodloužena, tak nejsou shromážděné podklady dostatečnou oporou, závěr žalovaného je v rozporu se správním spisem.
43. Ze správního spisu sice vyplývá, že v Iráku neprobíhá tzv. totální konflikt, avšak větší množství údajů svědčí o existenci méně závažného ozbrojeného konfliktu (zejm. údaje o dalším působení IS, působení milic, ozbrojených střetech a vysokém počtu civilních obětí i bojovníků IS), i takový konflikt ovšem může být důvodem pro udělení doplňkové ochrany dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, prokáže-li žadatel dostatečnou míru individualizace (srov. např. výše uvedený rozsudek ze dne 20. 9. 2021 č.j. 1 Azs 202/2021 – 33). Žalovaný přitom měl zkoumat, zda žalobkyně není ve vlasti ohrožena vážnou újmou coby osamělá žena, tato skutečnost by zároveň mohla představovat individuální okolnost, pro niž by jí dále svědčily podmínky dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Žalovaný však situaci osamělých žen v Iráku v napadeném rozhodnutí nezkoumal, čímž zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů i v tomto ohledu.
44. Z žalobou napadeného rozhodnutí ve spojení se správním spisem tudíž nevyplývá, že by již žalobkyni ve vlasti nehrozila vážná újma ve smyslu ustanovení § 14a zákona o azylu.
45. Soud naopak nepřisvědčil námitce o tom, že by udělení doplňkové ochrany svědčil též zdravotní stav žalobkyně. Udělení doplňkové ochrany kvůli zdravotnímu stavu je zcela výjimečné, žalobkyně přitom neuváděla žádné zásadní zdravotní potíže, s onemocněním štítné žlázy se léčila pouze ambulantně a její stav nevyžadoval náročnou léčbu, její gynekologická operace proběhla bez komplikací. Jak též vyplývá z obsahu správního spisu, v Iráku je běžná zdravotní péče relativně dobře dostupná. K možnosti udělení doplňkové ochrany ze zdravotních důvodů se vyjadřuje rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2020 č.j. 10 Azs 437/2019-83, ve kterém tento soud popsál příslušnou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, včetně rozhodnutí ze dne 13. 12. 2016 ve věci Paposhvili proti Belgii, stížnost č. 41738/10. V posuzovaném případě však žalobkyně neuvedla takové dostatečně konkrétní údaje, ze kterých by vyplývalo, že se nachází v závažném zdravotním stavu a že v domovské zemi je pro ni odpovídající zdravotní péče nedostupná, přičemž v důsledku toho hrozí vážné zhoršení jejího zdravotního stavu, resp. intenzivní utrpení či výrazné snížení předpokládané délky jeho života, tedy že by jí hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy.
46. K námitce o nemožnosti vnitřního přesídlení žalobkyně soud poukazuje na závěr žalovaného, dle kterého se žalobkyně mohla vrátit do místa svého původu, tj. X.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

v provincii X. Vzhledem k tomu se žalovaný možností jejího vnitřního přesídlení vůbec nezabýval, a to ani z hlediska možného přesídlení do Kurdistanu, což je vzhledem k jeho stanovisku opodstatněné, v tomto směru nijak nepochybil. Za dané situace tak není napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné jen proto, že se žalovaný nezabýval možnostmi žalobkyně vnitřně přesídlit do iráckého Kurdistanu. Námitka tak není důvodná.

47. Soud považoval podklady obsažené ve správním spisu za dostatečný zdroj informací pro své rozhodnutí, a proto se již pro nadbytečnost nezabýval dalšími důkazní návrhy, jež žalobkyně označila v žalobě (především odkazy na další zprávy o situaci v zemi původu).
48. Ze všech výše uvedených důvodů soud na základě ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) a b) s.ř.s. žalobou napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.
49. V dalším řízení bude na žalovaném, aby na základě co nejaktuálnějších (vzhledem k dynamickým poměrům v zemi) a odpovídajících podkladů řádně zjistil skutkový stav věci a následně řádným a přezkoumatelným způsobem zhodnotil, zda v případě žalobkyně již skutečně pominuly důvody pro prodloužení doplňkové ochrany a zda jí v případě návratu do vlasti nehrozí nebezpečí vážné újmy, které by odůvodňovalo prodloužení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Důraz bude klást na informace o postavení osamocených, případně rozvedených žen v Iráku, které náležitě vyhodnotí (mj. ve vztahu k ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu), a na údaje o bezpečnostní situaci v zemi v souvislosti s důvody pro udělení doplňkové ochrany dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. S ohledem na potřebu komplexity shromážděných dokumentů žalovaný v dalším řízení mezi podklady rozhodnutí zahrne též zprávy nezávislých zpravodajských zdrojů (např. Freedom House, Amnesty International či Human Rights Watch), z nichž v jiných případech standardně vychází (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2019 č.j. 1 Azs 389/2018-38 či usnesení ze dne 7. 9. 2021 č.j. 4 Azs 81/2021-45). Shromážděné podklady pak posoudí komplexně, vezme v úvahu i skutečnosti svědčící ve prospěch žalobkyně.
50. Žalovaný nepřehlédne, že nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu může zakládat i méně závažný ozbrojený konflikt, než je tzv. totální konflikt, pokud je žadatel schopen prokázat dostatečnou míru individualizace, a to například tím, že prokáže, (1) že již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy, (2) že ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém skutečně pobýval, a že nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země, či (3) že jsou u něj dány jiné faktory (ať už osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko, že terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí bude právě on (vizte rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009 č.j. 5 Azs 28/2008 - 68, publ. pod č. 1840/2009 Sb. NSS). Při zvažování osobních faktorů, které zvyšují riziko, že terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí bude právě žalobkyně, žalovaný přihlédne i k jejímu dřívějšímu působení v oblasti X., k jejímu zdravotnímu stavu, ale především k jejímu statusu osamocené rozvedené ženy.
51. Podle ustanovení § 78 odst. 5 s.ř.s. je žalovaný vysloveným právním názorem Městského soudu v Praze vázán.

52. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaný neměl ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalobkyni náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek a kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 16. června 2022

Mgr. Kateřina Peroutková, v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.